

LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME
Reģ. nr. 90010248231; Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919
tālrunis: (+371) 6708 3650; e-pasts: info@fdp.gov.lv; mājaslapa: <http://fdp.gov.lv>

RĪGĀ

01.03.2022.

Nr. 1-10/77

Uz _____

Nr. _____

Latvijas Republikas Saeimas
Budžeta un finanšu komisijas
priekšsēdētājam Mārtiņam Bondaram

Latvijas Bankas
prezidentam Mārtiņam Kazakam

Latvijas Republikas
Ministru prezidentam
Arturam Krišjānim Kariņam

Latvijas Republikas
finanšu ministram
Jānim Reiram

Fiskālās politikas aktualitātes valstiskās drošības apdraudējuma periodā

Krievijas agresija Ukrainā ir destabilizējusi starptautiskās drošības pamatus, kā arī izraisīs ekonomiskās un sociālās sekas Eiropas Savienības dalībvalstīs, tai skaitā - Latvijā. Šobrīd nav iespējams precīzi modelēt kara ietekmi uz Latvijas ekonomisko un fiskālo stāvokli, jo nav zināms konflikta un starptautisko sankciju ilgums un iznākums.

Gan Latvijas, gan Eiropas Savienības ekonomikas kopumā bija uz veiksmīgas atlabšanas ceļa pēc Covid-19 izraisītās krīzes, tomēr šobrīd, ņemot vērā nenoturīgo ekonomikas atveseļošanos, var droši prognozēt, ka karš Ukrainā mazinās ekonomiskās izaugsmes tempus Latvijā un Eiropā, kā arī palielinās inflāciju, it sevišķi, dēļ energoresursu cenu kāpuma.

Latvijas fiskālā politika pēdējos gadus ir bijusi kopumā veiksmīga un atbilstoša makroekonomiskai attīstībai. Esam eirozonā un pašlaik Latvijas ekonomikas pamati ir stabilāki, salīdzinot ar 2008. gadu, un tāpēc varam cerēt, ka arī ģeopolitiskās krīzes ietekme uz ekonomiku būs salīdzinoši mērena.

Fiskālās disciplīna padome februāra sākumā ir apstiprinājusi makroekonomiskās prognozes¹ un risku analizē norādījusi uz ģeopolitiskiem un cenu nestabilitātes riskiem, kas jau pašlaik lielā mērā ir realizējušies. Nepieredzēti plašo ekonomisko sankciju ieviešana pret Krieviju un Baltkrieviju ievērojami palielina riskus un rada nepieciešamību pārskatīt makroekonomiskās prognozes Stabilitātes programmai. Fiskālā disciplīnas padome ir gatava operatīvi tās izskatīt un sniegt savu vērtējumu.

Padome uzskata, ka 2022. gada vidēja termiņa budžeta izstrādes kalendārs dod zināmas priekšrocības pilnvērtīgi izvērtēt makroekonomiskās situācijas attīstību, jo pirms budžeta izstrādes būs pieejami dati par pirmo divu ceturkšņu attīstību.

Saskaņā ar izmaiņām fiskālā regulējumā, kas attiecināmas uz Covid-19 krīzes un pēc-krīzes periodu, plānojot un izpildot Vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022./24. gadam un 2022. gada budžetu, ir apturēta Latvijas Fiskālās disciplīnas likumā noteikto skaitlisko fiskālo nosacījumu piemērošana, izņemot parāda nosacījumu. Visticamāk, fiskālo politiku vidējā termiņā būs nepieciešams balstīt uz ikgadējām ES Padomes rekomendācijām fiskālās politikas jomā, kā tas tika darīts pagājušajā gadā un to noteica 2021. gada 20. jūnija grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā, papildinot 33. pantu ar otro daļu².

Pašlaik notiek diskusijas par ES fiskālā regulējuma izmaiņu nepieciešamību gan attiecībā uz skaitlisko nosacījumu pielietojumu, gan attiecībā uz deficīta un parāda apmēra mazināšanas trajektorijām. Turklāt tiek vērtēta neatkarīgo fiskālo institūciju loma Eiropas Zaļā kursa ieviešanā. Lai gan vēl joprojām nav oficiāla lēmuma, tomēr analizējot publisko retoriku pastāv augsta varbūtība, ka skaitliskie fiskālie nosacījumi nebūs spēkā arī 2023. gadā, it sevišķi, pēdējo notikumu kontekstā. Eiropas Savienībā arī notiek diskusijas par aizsardzības izdevumu izslēgšanu no maksimāli pieļaujamo budžeta izdevumu aprēķina. Ņemot vērā pēdējos notikumus, Fiskālās disciplīnas padome arī atbalstītu šādu priekšlikumu.

Fiskālās disciplīnas padome izturēsies ar izpratni un uzskatīs par atbalstāmiem valdības lēmumus palielināt budžeta līdzekļus aizsardzībai un valsts investīcijas energoneatkarības stiprināšanā. Gaidāmā cenu nestabilitāte un prognozētais inflācijas kāpums prasīs arī īstermiņa un vidēja termiņa risinājumus sociālajai aizsardzībai, kas radīs papildu slodzi budžetam.

Tomēr šī krīze ir arī iespēja rūpīgāk pārskatīt ministriju izdevumus, lai identificētu to funkciju un pasākumu finansēšanu, kas ir zaudējuši savu aktualitāti pēdējo notikumu fonā.

Šis ir lielu izaicinājumu laiks un ir jāspēj paveikt to, kas būtu grūti paveicams normālos apstākļos. Šis ir arī solidaritātes laiks. Viena no atbalstāmām iniciatīvām varētu būt valsts iestāžu prioritāšu kritiska izvērtēšana, lai iekonomētos līdzekļus varētu novirzīt aizsardzības, energoneatkarības un sociālām programmām. Fiskālās disciplīnas padome ir gatava sava piešķirtā budžeta samazināšanai, saglabājot visas tai uzliktās funkcijas un uzdevumus.

Ar cieņu

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja

Inna Šteinbuka

¹ FDP viedoklis par makroekonomiskām prognozēm SP 2022/25; pieejams: <https://www.fdp.gov.lv/lv/media/3502/download>, skatīts 28/02/2022.

² "(2) Izstrādājot likumprojektu "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam" un likumprojektu "Par valsts budžetu 2022. gadam" un izpildot minētos likumus, netiek piemēroti Fiskālās disciplīnas likuma 7. panta trešās daļas un 9., 10. un 13. panta nosacījumi, bet tiek piemēroti saskaņā ar Padomes 1997. gada 7. jūlija regulas (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu 5. panta otro daļu izdotā atzinuma nosacījumi."